

Zelená kniha o státních důchodech a jejich zvyšování

1) Považujete základní výměru důchodů za potřebnou složku starobních a dalších důchodů v Česku?

respondent 1: Ano = jistota nějakých peněz.

respondent 2: vím, že výpočet starobního důchodu je poměrně složitý. Určitě by se našel způsob jednodušší, ale tento stávající je určitě propracovaný

respondent 3: Ano, protože určuje základní výši důchodu po splnění podmínek na starobní důchod.

respondent 4: Ano. Pokud otázce vůbec rozumím.

respondent 5: Ano, musí se z něčeho vyjít při výpočtu.

respondent 6: Aspoň nějaký příjem pro lidi, kterým nevznikl nárok na klasický důchod

respondent 7: ANO, Každý pracující musí vědět, jakou minimální částku mu systém, do kterého odvádí peníze, v důchodu poskytne

respondent 8: Ano, vzhledem ke skutečnosti, že každý jenž odpracoval povinnou dobu na výplatu tohoto má na tento nárok.

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Ano, považuji. Účelem základní výměry je garance minimální výše důchodu, za tímto účelem bych ale raději navrhovala zřídit institut minimálního důchodu, který by představoval flat-rate dávku pro všechny osoby nad hranicí důchodového věku (alespoň na úrovni životního minima pro jednotlivce). V současnosti osoby důchodového věku, které nemají nárok na důchod, padají do sítě sociální podpory, tedy stejně z veřejných rozpočtů čerpají. Přišlo by mi logičtější stanovit pro ně minimální důchod.

respondent 11: ano, jde o garantovaný příjem každého jednotlivého důchodce, zejména pro důchodce s nízkým důchodem je je jeho významnou částí. U vysokých důchodů jde o částku zanedbatelnou, doporučuji zvážit, zda není zbytečná. Také by tato část důchodu mohla být pohyblivá, podle výše valorizovaného důchodu.

respondent 12: Ano, z důvodu nutnosti solidarity a základního důchodu pro každého účastníka systému sociálního pojištění.

respondent 13: Ano. Protože představuje významnou solidární část důchodového systému. Je zároveň otázkou, zda by neměla být placena přímo z daní (nikoli ze sociálního pojištění) – protože se jedná spíše o sociální zabezpečení než o sociální pojištění.

respondent 14: Ano, je to instrument usnadňující naplňování kritéria zajištění důstojného života důchodců a zároveň solidarity vyšších příjmových kategorií pojištěnců s nižšími.

respondent 15: Ano, pobírá ji každý, i ten kdo moc nepracoval

respondent 16: Ano, považuji za důležité, aby výše důchodů byla dána nějakými pevnými, dlouhodobě platnými, stálými pravidly, aby tato pravidla byla transparentní, aby zahrnovala jak princip spravedlnosti, zásluhovosti (vyšší důchod má ten, kdo do systému více přispíval), ale i solidarity, a to vyváženým způsobem. Základní výměra důchodů může být při vyvážené parametrizaci vhodným nástrojem, jak dosáhnout přiměřené a akceptovatelné míry solidarity. Základní výměře přisuzuji funkci naplnění principu solidarity. Ve vyměřeném důchodu by měla základní výměry převažovat.

respondent 17: Toto nedokážu posoudit, vím ale, že Kč 2.400,- je velice nízká částka

respondent 18: Ano

respondent 19: Ano, musí zabezpečit ochranu před chudobou

respondent 20: Ano, měla by plnit funkci parametru existenčního minima v ČR.

respondent 21: Ano, základní výměra důchodů může být při vyvážené parametrizaci vhodným nástrojem, jak dosáhnout přiměřené a akceptovatelné míry solidarity. Jedná se o státem garantovanou pevnou složku důchodů, minimální hranici ochrany před nouzí. Tato složka důchodu může mít v podstatě povahu sociální dávky. Pokud by neexistovala, musel by nastat jiný výpočtový systém, kterým by se kompenzovalo celkové snížení důchodů.

respondent 22: Ano, garantuje základní netestovanou složku starobního důchodu, tedy nezávislou na předchozích příjmech.

respondent 23: Ano; základní výměra důchodu při vysokém stupni solidarity zajišťuje sociálně únosný příjem a vytváří prostor pro min. zásluhovost.

respondent 24: Ano, protože základní výměru důchodů považujeme za minimální hranici ochrany před hmotnou nouzí a chudobou, i když tato v současnosti neposkytuje dostatečné prostředky k důstojnému životu seniorů.

respondent 25: Nepovažuji za podstatné, ale nevádí. Drtivá většina důchodců sleduje celkovou sumu.

respondent 26: Ano, aby byla garantována minimální výše důchodu

2) Pokud ano, jakou hodnotu základní výměry ve vztahu k průměrné mzdě považujete za správnou?

respondent 1: Hodnota základní výměry by měla být taková, aby motivovala lidi pracovat a zároveň šetřit na penzi. Měla by být ve výši životního minima jednotlivce.

respondent 2: hodnota základní výměry by měla být především důstojná vzhledem k výši nájmu a dalších poplatků

respondent 3: -

respondent 4: 65-70%, viz SRN důchodci. Pokud ceny potravin jsou zde u nás vyšší než v SRN, pak je to zcela skandální především ve vztahu ke koupěschopnosti důchodců s tristní výší důchodů!

respondent 5: Minimálně 60%

respondent 6: Současnou

respondent 7: 20 % Nižší částka je nesmysl, protože nedosahuje ani životního minima. Kdo pracoval, nemůže v důchodu dostávat méně než životní minimum

respondent 8: 70 % průměru k poměru průměrné mzdy.

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Navázala bych ji spíše na životní minimum, na mzdy tedy pouze nepřímo

respondent 11: Ano, měla by přinejmenším zahrnovat výši životního minima.

respondent 12: 30 procent.

respondent 13: -

respondent 14: Současných 9% průměrné mzdy je málo. Toto procento je třeba, byť postupně, zvyšovat.

respondent 15: Mělo by to být tolik, aby to stačilo na jídlo a ubytování v azylovém zařízení (dnes 30Kč/noc) ---- můj odhad 3 000,- Kč nebo i víc

respondent 16: 45 % průměrné mzdy v kalendářním roce předcházejícím vyměření důchodu. Tato složka důchodu může mít v podstatě povahu sociální dávky.

respondent 17: Určitě ne Kč 2.400,- - měla by být vyšší

respondent 18: Měla by odrážet růst současných průměrných mezd.

respondent 19: -

respondent 20: Měla by být nastavena na hodnotu existenčního minima pro samostatně žijícího jednotlivce v ČR.

respondent 21: Považujeme za správnou stanovit základní výměru ve vztahu k průměrné mzdě minimálně však v úrovni částky životního minima, tj. např. v roce 2015 by to bylo cca 13,5 %. Základní výměra by měla být minimálně na úrovni životního minima, neboť současných cca 9% neposkytuje starobním důchodcům s nejnižšími důchody dostatečné prostředky k obživě, k důstojnému životu. Kdyby základní výměra svojí výší odpovídala minimálně dávce v hmotné nouzi, a to částce životního minima jednotlivce, mohl by se omezit nápor na agendy sociálních dávek u občanů v důchodovém věku, kteří by byli ušetřeni dalších řízení.

respondent 22: Stávající úroveň je adekvátní.

respondent 23: Základní výměru stanovit na úrovni životního minima jednotlivce (jednočlenné domácnosti) a nákladů na bydlení ve středně velkém sídle za uplynulý rok (dnes 40 % průměrné mzdy vykázané ČSÚ). Základní výměra by byla i minimálním starobním důchodem.

respondent 24: V současnosti hodnota základní výměry ve vztahu k průměrné mzdě, která činí 9 % průměrné mzdy v ČR, nedosahuje životního minima. Takto nízkou hodnotu základní výměry považujeme za diskriminující seniory, protože životní minimum představuje minimální peněžní příjmy, které jsou nezbytné pro zajištění výživy a k uspokojení ostatních základních potřeb člověka. Navrhujeme hodnotu základní výměry zvýšit minimálně na 20 % ve vztahu k průměrné mzdě, aby pokryla nejen základní potřeby člověka, ale pomohla krýt i nezbytné potřeby na bydlení.

respondent 25: Pokud zůstane, vyhovuje 9% průměrné mzdy.

respondent 26: Asi 50 %

3) Bylo by žádoucí stanovit výši základní výměry ještě jinak než vztahem k průměrné mzdě?

respondent 1: Ano. Výše základní výměry stejná, či vyšší než je životní minimum jednotlivce.

respondent 2: -

respondent 3: Základní výměru důchodu po dobu 10 let zvyšovat tak aby dosáhla dvojnásobku životního minima samostatně žijící osoby. To u všech důchodců.

respondent 4: Nekomplikovat, ne

respondent 5: Nevím

respondent 6: Problém vidím u lidí, kteří jsou na minimální mzdě.

respondent 7: Základní výměra musí být vždy vyšší než životní minimum

respondent 8: Ano, a to obzvláště u mé osoby, kdy jsem vykonával jeden až dva mimopracovní poměry z nichž jsem nedostal k důchodu nic, přičemž jsem za tyto řádně odváděl sociální a zdravotní pojištění !!! .

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Navázala bych ji spíše na životní minimum, na mzdy tedy pouze nepřímě.

respondent 11: Ano, měla by přinejmenším zahrnovat výši životního minima.

respondent 12: Bylo by vhodné přihlížet také k charakteru spotřebního koše penzisty.

respondent 13: Ano. Bylo by správné, aby buď samostatně, nebo v součtu s minimální částkou procentní výměry důchodů dosahovala alespoň výše (100% až 150% - parametr je potřeba dopočítat) životního minima

respondent 14: Nikoli nutně. Důležitý je postupný, relativní i absolutní, růst pevné složky důchodu.

respondent 15: Mělo by to být tolik, aby to stačilo na jídlo a ubytování v azylovém zařízení (dnes 30Kč/noc) ---- můj odhad 3 000,- Kč nebo i víc

respondent 16: Ne, vztah k průměrné mzdě je dle mého mínění tím správným ukazatelem. Jestliže společnost bohatne a lidé si obecně mohou více dovolit, dotkne se to i důchodců, totéž pokud společnost chudne. Pokud by základní výměra byla přivázána k jinému parametru, nemuselo by to tak fungovat nebo by to nemělo správnou úměru.

respondent 17: Tato částka by měla být vyšší – aby se z ní dalo vyžít

respondent 18: Nevím.

respondent 19: Vztahem k životnímu minimu

respondent 20: Měla by být nastavena na hodnotu existenčního minima pro samostatně žijícího jednotlivce v ČR.

respondent 21: Ano, viz otázka č. 2 – vazba základní výměry k průměrné mzdě při zohlednění úrovně částky životního minima.

respondent 22: V zásadě nikoliv, stávající konstrukci základní výměry považuji za adekvátní. Alternativně by avšak stálo za úvahu, zda-li základní výměra nemá být shodná s životním minimem (za podmínky zrušení minimální výše procentní výměry).

respondent 23: Není třeba

respondent 24: Pokud platí bod 02, pak není nutné stanovit výši základní výměry jinak než vztahem k průměrné mzdě.

respondent 25: Nepodstatné, viz výše.

respondent 26: Měla by být vázána na minimální mzdu a životní minimum, aby minimální výše důchodu nebyla moc nízká.

4) Považujete za potřebné zachovat minimální hranici výměry?

respondent 1: Ano. Musím být motivován jistotou minimální výše s ohledem na počet pojištěných let a ušetřenými či neušetřenými penězi. Ne každý bude moci odpracovat 40 let a ušetřit např. 3 miliony na aspoň 25 let spokojeného důchodu.

respondent 2: nevím, jaká je minimální hranice výměry

respondent 3: Ano, je součástí minimálního důchodu.

respondent 4: Ano, jako je hranice chudoby-aby politici se museli stydět, pokud důchodce vrhnou pod právě hranici chudoby!

respondent 5: Asi ano.

respondent 6: Nevím

respondent 7: ANO, vzhledem k různé výši příjmů během života, je nutné zajistit důchodcům částku vyšší než životní minimum

respondent 8: Ano a ještě bych tyto navýšil o počet nadmíru odpracovaných hodin (přesčacy), či mimopracovní poměry.

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Ne, u procentní výměry není minimální hranice nutná. Stačilo by, kdyby se zavedla minimální pevná část důchodu (viz předchozí odpovědi).

respondent 11: Ne, určovat hranici podle výše valorizovaného důchodu. Vyšší procentní výměra, nižší základní.

respondent 12: Ne, pokud bude dostatečně vysoká základní výměra.

respondent 13: Ano. Protože je to vhodné zejména s ohledem ve vztahu k dále uvedenému návrhu konstrukce procentní části s ohledem na spravedlivé ocenění zásluh za vychované děti – budoucí plátce odvodů do systému

respondent 14: Ne. Perspektivně by měla být nahrazenou pevnou složkou důchodu. Viz odpověď na otázky O2 a O3.

respondent 15: Ne, místo toho navýšit základní výměru

respondent 16: Ne. Mělo by jít o složku zásluhovou. Složku solidarity by měla řešit základní výměra důchodů. Procentní výměru bych počítal výhradně z objemu prostředků odvedených danou osobou na důchodové pojištění za celou dobu aktivního věku s tím, že by bylo nezbytné každou částku odvedenou v dřívějším než posledním roce aktivního věku vynásobit úhrnnou kumulovanou inflací mezi příslušným rokem a rokem, v němž je důchod vyměřován.

respondent 17: Ne, preferuji minimální důchod

respondent 18: Vzhledem ke svému věku nemohu polemizovat na toto odborné téma. Zásadně jsem však proto, aby se základní výměra důchodů navyšovala plošně o růst životních nákladů důchodců a procentuelní výměra navyšovala procentuálně o nárůst 1/3 reálných mezd. Stávající valorizace důchodů je diskriminační pro nízkopříjmové důchodce.

respondent 19: Nevidím důvod zachovat. Nepochopil jsem z jakého důvodu je stanovena.

respondent 20: Měla by být nastavena na hodnotu existenčního minima pro samostatně žijícího jednotlivce v ČR.

respondent 21: Ano, zachovat. Procentní výměra důchodu závisí na dosažených příjmech a získaném počtu let pojištění, do kterého se započítávají i náhradní doby pojištění v zákonném rozsahu, tj. doby bez příjmů. Minimální hranice je garancí dosažení minimální výše procentní výměry.

respondent 22: Ano, jedná se o adekvátní nastavení, neboť samotná základní výměra je nízká.

respondent 23: Ano

respondent 24: Ano, je nutné minimální hranici výměry zachovat. Jistota stability a ochrana před chudobou.

respondent 25: Do budoucna ne. Pokud vyjde příliš nízká částka, pak nastoupí další možnosti.

respondent 26: Pokud by se zvýšila základní, tak ne, aby byla více ekvivalentní příjmu (tedy výši odvodů) a systém byl průhlednější.

5) Pokud ano, považujete za vhodné zvednout minimální hranici procentní výměry starobního důchodu?

respondent 1: Zcela jednoznačně. Proč = odpovědi výše...

respondent 2: -

respondent 3: Ne, zachovat hranici procentní výměry po dobu zvyšování základní výměry na současné výši, po dobu 10 let.

respondent 4: Ano, to není potřeba stanovovat procentně, a když ano, pak min.hranice je 65%

respondent 5: Nevím

respondent 6: -

respondent 7: ANO, 20 % průměrné mzdy

respondent 8: Ano, dle výše uvedeného.

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: -

respondent 11: Ano, zejména u těch, kteří odpracovali převážnou část svého života v době "nízkých platů", tedy za socialismu a v prvních 10 letech postkomunistické doby.

respondent 12: Ne

respondent 13: Případně ano. Celkově by v součtu se základní výměrou měla dosahovat alespoň výše (100% až 150% - parametr je potřeba dopočítat) životního minima.

respondent 14: Ne: se zvyšováním pevné složky důchodu by měla naopak postupně klesat až k nule. Viz odpovědi na otázky O2 a O4.

respondent 15: -

respondent 16: Ne. Složku solidarity bych řešil základní výměrou, procentní výměru bych nechal pro naplnění prvku zásluhovosti. Tedy jako lineární funkci (přímou úměru) objemu peněz odvedeného do systému. Tato složka důchodu může být v podstatě obdobou důchodového připojištění, rozdíl je v tom, že je povinná (a tedy preventivní vůči prudkým, fatálním propadům životní úrovně u osob, které se nechovají zodpovědně).

respondent 17: Preferuji minimální důchod

respondent 18: Současná úprava valorizace důchodů silně rozevívá nůžky v příjmech nízkopříjmových a vysokopříjmových důchodců.

respondent 19: -

respondent 20: Měla by být nastavena na hodnotu existenčního minima pro samostatně žijícího jednotlivce v ČR.

respondent 21: Ne, snižoval by se prostor pro diferenciaci důchodu v závislosti na výdělku. Považujeme za vhodné ponechat prvek zásluhovosti.

respondent 22: Ne, jedná se o adekvátní nastavení. Alternativní pohled viz komentář O3.

respondent 23: Ne

respondent 24: Ano, alespoň 20 % průměrné mzdy.

respondent 25: viz výše

respondent 26: -

6) Považujete stanovení první redukční hranice na úrovni 44 % průměrné celostátní mzdy za odůvodněné?

respondent 1: Možná nyní. Do budoucna určitě nikoliv = vize velmi nízkých důchodů a dorovnávání nákladů na živobytí a bydlení.

respondent 2: -

respondent 3: Ano, přehodnotit po uplynutí 5 let zvyšování základní výměry.

respondent 4: Ne! Je to farizejština!

respondent 5: Ne, mělo by to být víc

respondent 6: Ano

respondent 7: NE, průměrnou mzdu nedosahuje 60% pracujících, přesto je systém nastaven tak, že pracující od druhého do devátého decilu "doplácejí" důchody 10 decilu (soudcům, politikům) i když lidé s nejvyššími příjmy mohli celý život odkládat peníze na stáří, což ostatní skupiny měly složitější. První redukční hranice by měl být medián.

respondent 8: Ne. Toto je zcela diskriminující.

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Rozhodně ne. Princip solidarity bych uplatňovala skrze zmíněný institut pevné minimální složky důchodu, ale ne skrze výrazné redukční hranice. Redukční hranice bych výrazně zmírnila. Český důchodový systém je v tomto ohledu příliš rovnostářský. Pokud neřijeme v rovnostářské společnosti, nevidím důvod, proč by měli senioři dostávat rovnostářské důchody. Vede to pouze k pocitu křivdy u části seniorů, kterým výrazným způsobem po odchodu do důchodu klesá životní úroveň.

respondent 11: Ne, nepovažuji. Důchod pod hranici 50 % považuji za neadekvátní.

respondent 12: Redukční hranice nemusí existovat, pokud bude dostatečně vysoká základní výměra. Jinak ano.

respondent 13: Ne. Měla by být vyšší a měla by se více blížit původním 75 %. Jedná se ale samozřejmě o parametr, který je potřeba propočítat vyváženě spolu s ostatními.

respondent 14: Ne. Udržíme výši starobních důchodů ve srovnání s (už tak jako tak nízkými) pracovními příjmy na výrazně nižší úrovni než je tomu v západní Evropě.

respondent 15: Jestliže navýšíme Základní výměru, snižme tedy redukční hranici pod 44% - neumím odhadnout, ale tak aby se nezvýšily náklady na důchody.

respondent 16: Ne, jakákoliv deformace systému je nežádoucí. Navíc bych nepočítal z výdělků, ale z objemu peněz odvedených na důchodové pojištění (viz výše).

respondent 17: nevím

respondent 18: K těmto odborným otázkám se nemohu vyjádřit.

respondent 19: To je redukce solidarity. A mělo by se to tak nazývat pravdivě nazývat. Neznám důvod pro tuto hodnotu, takže ho nemohu hodnotit.

respondent 20: Ano, s tím, že v případě dostatečných zdrojů by měla být tato hodnota zvyšována s ohledem na potřebu zajištění sociálně opodstatněné míry solidarity v důchodovém systému.

respondent 21: Ne, doporučujeme ji stanovit vyšší, jedná se o dopad na nejpočetnější skupinu pracujících se středními příjmy, dochází k nivelizaci důchodů.

respondent 22: Ano, považuji za adekvátní a nezbytné k udržení výdajů důchodového účtu v přiměřených mezích.

respondent 23: Ano, nachází se nad příjmem, který by měl pokrýt životní minimum a náklady na bydlení

respondent 24: Ne, protože ve světě je průměr podstatně vyšší.

respondent 25: Nevím, kdo takto stanovil, ale považuji za správnější první redukční hranici na úrovni 60% průměrné mzdy, což odpovídá cca 15 Kč. Hodnotu 44% považuji za velmi nízkou.

respondent 26: -

7) Považujete redukci výdělků, přesahujících první redukční hranici na 26 %, pro účely výpočtu starobního důchodu odůvodněnou?

respondent 1: Do budoucna nikoliv.

respondent 2: -

respondent 3: Zvážit změnu po 5. letech zvyšování základní výměry.

respondent 4: Nerozumím

respondent 5: Ne, také by to mělo být víc

respondent 6: Mohla by se zvýšit, pokud na to budou prostředky.

respondent 7: NE. Nastavení systému je takové, že byly posílány důchody lidí s nejvyššími příjmy během jejich pracovního procesu. Důchody nemají sloužit k luxusnímu životu důchodců, ale k důstojnému životu a to jak šičky ve fabrice, tak soudce. To znamená mít stanovený minimální důchod a maximální důchod. Kdo chce více, nechť se o to postará jinak.

respondent 8: Ano. Toto ovšem je věcí příslušných orgánů, aby donutily pracovat dnešní mladé lidi.

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Pouze v případě, že bude redukční hranice nastavena výše, redukovala bych je však mírněji.

respondent 11: Ne nepovažuji, zdá se mi nízká.

respondent 12: Redukční hranice nemusí existovat, pokud bude dostatečně vysoká základní výměra. Jinak ano.

respondent 13: V případě výraznějšího zvýšení první redukční hranice cca na úroveň 75 % průměrné celostátní mzdy - Ano - mohla by zůstat zachována případně nastavena někde okolo 33 %, a to z důvodů zachování určitého stupně intragenerační solidarity –i ve vztahu k dále uvedenému návrhu konstrukce procentní části s ohledem na spravedlivé ocenění zásluh za vychované děti – budoucí plátce odvodů do systému. Jedná se ale samozřejmě o parametr, který je potřeba propočítat vyváženě spolu s ostatními.

respondent 14: Ano – nelze měnit všechny parametry výpočtu důchodu; tento má smysl.

respondent 15: Asi jo, neumím odhadnout

respondent 16: Ne, důvod je stejný jako u odpovědi na otázku 06.

respondent 17: nevím

respondent 18: Viz shora.

respondent 19: To je opět redukce solidarity, její míra, respektive objem přerozdělované částky z této redukce by měl zabránit propadu starobním důchodcům do chudoby.

respondent 20: Ano, s tím, že v případě dostatečných zdrojů by měla být tato hodnota zvyšována s ohledem na potřebu zajištění sociálně opodstatněné úrovně náhradového poměru v důchodovém systému.

respondent 21: Ne, za předpokladu stávající první hranice ve výši 44 %. Pouze pokud by došlo ke zvýšení první redukce, týkající se většiny, tak by stávající druhá 26 % redukce byla odůvodněná.

respondent 22: Ano, považuji za adekvátní a nezbytné k udržení výdajů důchodového účtu v přiměřených mezích.

respondent 23: Ne, osoby s minulým podprůměrným příjmem (tradičně 2/3 zaměstnanců) tlačí do chudoby (tito lidé prakticky neměli a nemají možnost si vytvořit finanční rezervu na stáří).

respondent 24: Ne, protože to vede k nízké úrovni důchodů.

respondent 25: Redukce na 26% od cca 11 kKč je příliš omezující, vyšla patrně z celkové koncepce a objemu finančních prostředků. Vhodnější je redukce od 60% (viz výše) na 30%

respondent 26: -

8) Charakterizujte takovou formu konstrukce procentní výměry důchodů, kterou považujete za nejlepší a pokuste se ji zdůvodnit.

respondent 1: Tak zaprvé bych počítal s tím, že valná většina lidí si neušetří dostatek peněz k starobnímu důchodu, aby si ho příjemně a bez starostí užili 25 let. Z tohoto důvodu by se měla procentní výměra důchodu navýšit, stejně tak první redukční hranice a také procentický koeficient pro každý pojištěný rok. Opak bude jen znamenat demotivaci lidí si něco vůbec šetřit. Každý, zejména nízkopříjmový člověk, který si našetří např. půl milionu, což je na každý měsíc + cca 2000,- Kč k důchodu na 20 let, bude chtít důchod alespoň ve výši 40% aktuální průměrné mzdy. Za 35 až 40 let bez započítání učení, střední a vysoké školy si to určitě každý zaslouží. Předpoklad je samozřejmě, zda to stát utáhne. Už dříve jsem psal, že by se snad dala řešit tato otázka v rámci EU a její dotační politiky. Já osobně jen upozorňoval na dotace na zaměstnanost a rekvalifikace, kdy vynaložené dotace jenom u mě činily 30 tisíc, ale práci mi kvůli věku nikdo nedal...Tyto nedobře vynaložené dotace bez příslibu zaměstnavatelů zaměstnat rekvalifikovaného zdravého člověka by snad mohla EU „věnovat“ členským zemím, které mají demografické problémy a zadlužují se na důchodovém systému, potažmo sociálních dávkách.

respondent 2: já bych zvolil výši důchodů tak 60% hrubé mzdy za posledních 5 nebo 10 let, tak jak to bylo dříve

respondent 3: -

respondent 4: Nízkopříjmové důchodce "zastropovat" zesponu minimální hranicí, vysokopříjmové zastropovat max.hranicí! Oba stropy stanovit výrokem!

respondent 5: 60% z výdělku, všem

respondent 6: Takovou, aby nejnižší důchod nebyl nižší, než oficiální pásmo chudoby, samozřejmě po plném počtu opracovaných letech. Nemohlo by dojít k tomu, aby takový důchod činil současných 5909 Kč!

respondent 7: Je-li průměrná hrubá mzda 25 000,- Kč, pak čistá mzda je cca 19 295,- Kč. Tato částka by měla být nejvyšším důchodem v ČR. Procentní výměra by měla být tedy stanovena tak, aby byl dodržen nejvyšší důchod, s tím že do výpočtu nebudou zahrnuty příjmy, které přesahují hranici dvojnásobku průměrné mzdy

respondent 8: Ze zdrojů, jenž mám k dispozici, je zcela jasné, že důchody, jenž byly nastaveny do roku 2022, byly původním vedením vlády zcela rozkradeny a převedeny na jiné, zcela nepotřebné organizace a obzvláště rozkradeny vysokými funkcionáři vlády.

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Po vzoru Slovinska či Finska bych poslední roky před odchodem do důchodu ohodnotila vyšší procentní sazbou, aby byli jedinci motivováni k delšímu setrvání na trhu práce.

respondent 11: Procentní výměra by měla zohledňovat, především počet odpracovaných let, dále období, kdy tato doba byla odpracovaná a v neposlední řadě, zda se jednalo o muže či ženu s ohledem na nižší průměrnou mzdu a následně i nižší důchodu. Pak teprve výše platu a odvod do soc. pojištění.

respondent 12: Základní důchod cca 30 procent p.m. a pak ekvivalentní důchod s mírnou progresivní "redukcí".

respondent 13: Procentní výměra představuje ze své podstaty zásluhovou část důchodové dávky. Proto musí být spravedlivě odvozena jak od obou rovnocenných částí zásluhy v systému:

1. Od výše odvedeného pojistného – splátka závazků vůči generaci rodičů.

2. Od výše nákladů na děti (lidský kapitál) – zajištění budoucích příjmů systému, z nichž budou budoucí důchody vypláceny. Zatímco první část je započítána (i když s určitou mírou solidarity), druhá část je plně solidarizována ve prospěch bezdětných. Započítání náhradních dob pojištění tuto problematiku neřeší. Týká se pouze uznání skutečnosti, že péče o dítě v době mateřské dovolené je stejně důležitou a potřebnou prací pro společnost, jako každá jiná. Nebere ale v potaz náklady, které rodina s výchovou budoucích plátců do systému nese na svých bedrech (na rozdíl od bezdětných – příčina bezdětnosti zde při tom nehraje žádnou roli). Tato praxe je vůči rodinám nespravedlivá a je výrazně diskriminační. Zároveň představuje zásadní systémovou chybu v celém systému, která prokazatelně významným způsobem přispívá ke snížení porodnosti populace – a v důsledku toho ohrožuje do budoucna fungování celého systému. Bez budoucích plátců nebude systém fungovat. Tuto fatální chybu je potřeba odstranit nebo alespoň výrazně zmírnit a to vyváženým nastavením dvou doplňujících se opatření:

1. Diferenciací pojistného podle počtu dětí – rychlá a administrativně snadná změna, která výrazně zmírní protipopulační působení důchodového systému.
2. Konstrukcí procentní výměry důchodů odvozenou od počtu vychovaných dětí (například připočtením 0,25 násobku výchozí výše vyměřovacího základu za každé vychované dítě – parametr je potřeba doladit) – významný příspěvek k dlouhodobě udržitelným důchodům. Celková výchozí výše procentní části vycházející z vyměřovacího základu – stejná pro rodiče i pro bezdětné by se naopak měla rozpočtově neutrálně snížit. Bezdětní, kteří bez ohledu na příčinu bezdětnosti nenesou náklady na děti, by si měli takto ušetřenou částku uspořit v komerčních nebo státních fondech, aby si ve výsledném součtu zajistili odpovídající výši důchodu.
3. Zvážit, zda podobným způsobem do výše procentní části zohlednit i péči o závislou osobu, v důsledku které jsou často obětovány vyšší příjmy z pracovní činnosti z vybudované pracovní pozice a důsledkem je potom nižší vyměřovací základ. Takovéto nastavení by významně zvýšilo zásluhovost a celkovou spravedlnost systému, což byl požadavek ústavního soudu a je jedním z cílů Odborné komise pro reformu, a zároveň by bylo motivující pro pracující rodiče, kteří se snaží zajistit odpovídající životní úroveň pro své děti a zároveň jim jsou dobrým příkladem pro získání správných pracovních návyků a životních postojů důležitých pro jejich budoucí pracovní uplatnění i kvalitně naplněný budoucí život.

respondent 14: Postavit ji na výrazném uplatnění principu zásluhovosti. Neměl by však být uplatňován absolutně, u vyšších příjmových kategorií by měl být postupně oslabován.

respondent 15: -

respondent 16: Navrženo a vysvětleno v odpovědích na otázky 04 a 05.

respondent 17: Považuji za správnou výměru důchodu i s ohledem na počet vychovaných dětí

respondent 18: Viz shora.

respondent 19: -

respondent 20: Viz ad 6 a ad 7.

respondent 21: Navrženo a vysvětleno v odpovědích na otázky 04 až 07.

respondent 22: Za nejlepší formu konstrukce procentní výměry považuji konstrukci z materiálu NÁVRH PENZIJNÍ REFORMY (verze se zohledněním výchovy dětí v průběžném systému) autorů: Pavel Rusý, Peter Zborník, Tomáš Fiala, Zdůvodnění viz volný komentář níže.

respondent 23: Prostor vymezený Listinou základních práv a svobod, který omezuje výklad Ústavního soudu, a nízká výdělková hladina v současnosti nedávají možnosti nových konstrukcí procentní výměry důchodů.

respondent 24: Procentní výměru považujeme ve výši 50 % celkového výdělku.

respondent 25: První redukce nad 15 kKč na hodnotu 30%, druhá redukce nad 50 kKč na hodnotu 10% a nad 100 kKč na hodnotu 0 – 3%. Domnívám se, že by tento způsob byl příznivější pro střední příjmy. **Pozn.:** Podle mého názoru jsou platy v ČR na nízké úrovni v porovnání s životními náklady a od toho se odvíjejí i nízké důchody. Ovšem na druhé straně

Ize statisticky a chlubitivě vykazovat malé procento chudých. Výdaje na důchody v ČR měřeno podílem na HDP jsou v poslední třetině evropských zemí a situaci by zlepšilo zvýšení o cca 3 procentní body, tj. na úroveň Polska

respondent 26: Měla by do určité míry záviset též na počtu vychovaných dětí, aby se ocenil význam jejich výchovy - výchovy budoucích plátců.

9) Mají se základní výměra důchodu a procentní výměra důchodu zvyšovat nezávisle na sobě?

respondent 1: Rozhodné ano = spravedlivější.

respondent 2: nevím

respondent 3: Ano, u základní výměry v případě zvýšení ŽM samostatně žijící osoby. U procentní výměry po 10. letech.

respondent 4: Nevím, myslím, že je i toto zbytečně zkomplikované-není to "zamotané" již z dob socialismu?

respondent 5: Ne, myslím si, že už je to jednou stanoveno, takže valorizovat už všem o stejnou částku, nezvýhodňovat větší důchody, žaludek mají všichni stejný.

respondent 6: Zvýšit základní výměru, jednoznačně.

respondent 7: ANO základní výměra musí respektovat ceny spotřebního koše důchodce

respondent 8: Na toto těžko odpovědět. Záleží na současné vládě, již věřím, jak toto bude nadále regulovat a o tomto rozhodovat.

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Ne, je třeba promýšlet obě výměry společně. Počítala bych je zvlášť, ale při navyšování je třeba uvažovat v kontextu.

respondent 11: Ano, zodpovězeno v předchozích odpovědích, základní výměra by měla garantovat důchodci zajištění životních nákladů, procentní výměra by pak měla kopírovat inflaci.

respondent 12: Ano, protože každá vychází z jiného výpočtového principu.

respondent 13: Ano. Umožňují oddělit solidární část od zásluhové (i když i tato si uchovává určitou míru solidarity). Zároveň může být východiskem pro případné krytí této části z daní – nikoli z vybraného pojistného.

respondent 14: Ne. Změny je vždy nutno vztahovat k jejich souhrnnému vlivu na výši důchodů – a také s ohledem na disponibilitu celkových finančních zdrojů. Výměry jsou spojitě nádoby.

respondent 15: Ano, Základní výměra zajišťuje přežití. Procentní výměra – že jsem 40 let pracoval

respondent 16: Ano, zvyšovat a případně i snižovat (nelze a priori vyloučit hospodářské krize, deflaci a další ekonomické jevy, které by mohly způsobit snižování). Pro základní i procentní výměru by měla fungovat stálá a pochopitelně vzájemně se lišící pravidla, jejich přirozeným důsledkem je vzájemná nezávislost vývoje obou sazeb.

respondent 17: nevím

respondent 18: Ano.

respondent 19: Ano. První je o chudobě a druhá o zásluhách (spoření).

respondent 20: Viz ad 2 a ad 6 a 7.

respondent 21: Ano, zvyšovat nezávisle na sobě. Pro základní i procentní výměru by měla fungovat stálá a pochopitelně vzájemně se lišící pravidla, jejich přirozeným důsledkem je vzájemná nezávislost vývoje obou sazeb. Základní výměru důchodů navyšovat plošně o inflaci, procentní výměru navyšovat procentuálně dle vývoje reálných mezd.

respondent 22: Mohou, ale nemusí. Předmětnou záležitost nevnímám jako stěžejní.

respondent 23: Není důvod nezávislého pohybu základní a procentní výměry starobního důchodu. Tento postup zohledňuje sociální funkce důchodu při zachování zásluhovosti odvozené od odvedeného pojistného na důchodové pojištění pojištěncem.

respondent 24: Základní výměra důchodu a procentní výměra důchodu by se měly zvyšovat totožně, nejsme pro jejich nezávislé zvyšování, protože v systému sociálního pojištění by došlo ke komplikacím a neudržitelnosti sociálního systému.

respondent 25: Je třeba, aby systém nebyl příliš komplikovaný a závisí na systému valorizace, kromě toho je už zavedena vazba základní výměry na průměrnou mzdu.

respondent 26: Ano, protože jsou do jisté míry nezávislé.

10) Považujete za účelné kombinovat základní výměru důchodu a minimální výši procentní výměry důchodu a tím stanovit minimální výši důchodu? V jaké proporcí a výši?

respondent 1: Ano. Zodpovězeno průběžně v předešlých odpovědích.

respondent 2: nevím

respondent 3: Ano, zvýšením základní výměry dle bodu 03. a minimální procentní výměry vznikne garantovaný minimální důchod po splnění zákonem stanovených podmínek.

respondent 4: Strašně zbytečně komplikované, důchodce zajímá jediná částka: výše důchodu!

respondent 5: nevím

respondent 6: Vysoce žádoucí!!! 9500 Kč. Při splnění počtu opracovaných let.

respondent 7: ANO, je nutné stanovit minimální výši důchodu

respondent 8: Viz. výše uvedeno.

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Základní výměru bych transformovala do minimálního důchodu. Procentní výměru bych počítala zvlášť.

respondent 11: Ne, jsou jiné možnosti.

respondent 12: Ne, protože minimální výše procentní výměry důchodu není nutná, pokud bude dobře stanovená základní výměra.

respondent 13: Ano. Zachování určité minimální výši procentní výměry důchodu je účelné pro vyváženou míru solidarity ve vztahu k zohlednění počtu vychovaných dětí – viz návrh výše

respondent 14: Zatím to jinak nepůjde, nicméně postupně bychom měli přejít k razantnějšímu uplatnění kritéria důstojného života důchodců v podobě minimálního důchodu rovného jeho základní výměře. Viz odpovědi na otázky O2 až O5.

respondent 15: Základní výměra by měla současně zajišťovat přežití a nemělo by se už počítat s minimální výši procent výměry

respondent 16: Ne. Považuji za účelné stanovit stabilní pravidla pro základní výměru a pro procentní výměru, jaký celkový důchod pak vyjde, takový vyjde.

respondent 17: Ano, preferuji minimální výši důchodu takovou, aby nebylo nutno žádat o další sociální dávky (příspěvek na bydlení). Tzn., minimální důchod by měl být alespoň ve výši minimální mzdy

respondent 18: Ano.

respondent 19: -

respondent 20: Ne, minimální výše důchod tak jako dosud by měla vyplývat z dávkové formule – nedostatečnost důchodových příjmů ke krytí životních dávek by měla být řešena prostřednictvím navazujících sociálních systémů.

respondent 21: Ano, doporučujeme základní výměru kombinovat s minimální výší, tj. nezavádět jiný systém.

respondent 22: Ano, je to jedno z možných řešení, přičemž vzájemnou proporcí nepovažují za stěžejní. Bylo by důvodné požadovat, aby se součet základní výměry a minimální výše procentní výměry rovnal životnímu minimu.

respondent 23: Minimální důchod by měl pokrývat životním minimum jednotlivce a náklady na bydlení ve středně velkém sídle.

respondent 24: Ano, a tím stanovit minimální výši důchodu. Nevidíme účel proporcionality.

respondent 25: Otázka stanovení minimální hodnoty důchodu souvisí kromě historie příjmů se způsobem výpočtu důchodů a v krajních případech s životními náklady a tedy s hranicí chudoby. Stanovení konkrétní hodnoty je problematické.

respondent 26: Transparentnější by byla vyšší základní výměra a naopak procentní výměra bez stanovené minimální výše.

11) Jakou roli mají valorizace plnit?

respondent 1: Důstojnost důchodce, krytí růstu životních nákladů.

respondent 2: takovou roli, aby výše důchodu neztrácela a na hodnotě

respondent 3: Zachování reálné hodnoty důchodu + částečné zvyšování podle růstu mezd.

respondent 4: Zhoršující se koupěschopnost, resp. vůbec přežitnost důchodců! Proč, proč, to je přece samo za sebe vypovídající!

respondent 5: Mají zajistit zvýšené náklady, zdražování.

respondent 6: Aby starobní důchodci neklesli do chudoby.

respondent 7: Valorizace musí zajistit důchodcům důstojný život. Kdyby nebyla valorizace penzí, tak nevím, z čeho by dnes starodůchodci žili. Z důchodu přiznaného před třiceti pěti lety z 1 000,- Kč?

respondent 8: Velmi jednoduchou. 1.Přizbůsobit se průměrně mzdě v ČR. 2.Reagovat na průměr cen na trhu.

respondent 9: Cílem valorizace je udržení reálného hodnoty vyplácených důchodů při růstu spotřebitelských cen a navíc k tomu ještě jejich reálný růst v určité proporcí s růstem úrovně reálných výdělků, aby nedocházelo k příliš velkému rozevírání nůžek mezi pracovní aktivní mladší generací a generací starších důchodců.

respondent 10: Udržet reálnou hodnotu důchodů (nebo aspoň zbrzdit její vytrvalý pokles), aby důchodci mohli nadále participovat na spotřebitelském trhu.

respondent 11: Zvyšovat důchod v závislosti na zvyšování cen.

respondent 12: Kompenzovat inflaci **a změny ve spotřebních koších.**

respondent 13: Valorizace by měly zajistit **uchování reálné výše vyměřených důchodů** a uchování zaslouženého podílu na vytvořeném bohatství společnosti. Protože tím zůstane nejlépe zachován jejich smysl, který má být vyjádřen už v způsobu jejich prvotního výpočtu.

respondent 14: Valorizace mají dvě základní funkce. Obě vyplývají z uplatnění **kritéria důstojného života důchodců:** zamezit negativnímu vlivu inflace na disponibilní příjmy důchodců a zajistit **spravedlivý podíl důchodců na vývoji hospodářské výkonnosti země.**

respondent 15: 1) aby důchodce přežil (zákl. výměra), 2) vzpomínka, že prožil život účelně – prací, 3) vědomí, že se o něho starají jeho vlastní pracující děti – odvodem sociálního toto by měla být postupně hlavní část důchodu

respondent 16: Přinejmenším mají reagovat na inflaci, ale také na trendy ve společnosti v oblasti životní úrovně, kupní síly. Důchody by tedy měly obecně „dýchat“ s vývojem průměrné mzdy, jejich valorizace by měla být vázána na vývoj průměrné mzdy.

respondent 17: Valorizace by měla kopírovat inflaci a růst mezd, aby životní úroveň důchodců neklesala

respondent 18: Viz shora.

respondent 19: -

respondent 20: Důchody z I. pilíře, průběžného důchodového pojištění se zvyšují na základě ustanovení § 67 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, které bylo za dobu účinnosti tohoto zákona (tj. od 1. ledna 1996) několikrát zásadně změněno.

Zásadní změna pravidel pro zvyšování důchodů byla provedena zákonem č. 220/2011 Sb. a uplatněna byla poprvé pro valorizaci v roce 2012, kdy byl podrobně definován způsob stanovení výše zvýšení důchodů bez ponechání možnosti ovlivnit výši tohoto zvýšení rozhodnutím vlády; výši zvýšení podle zákonem stanovených pravidel pak stanovilo Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhláškou.

Pro zvýšení důchodů v pravidelném termínu od ledna se úhrnná výše zvýšení stanoví podle údajů Českého statistického úřadu tak, aby u průměrného starobního důchodu zvýšení činilo částku odpovídající 100 % růstu úhrnného indexu spotřebitelských cen za domácnosti celkem (**to sleduje zachování reálné hodnoty důchodu**) a dále též částku odpovídající jedné třetině růstu reálných mezd (**to zajišťuje podíl důchodců na ekonomické prosperitě společnosti v případě, kdy reálné mzdy rostou**).¹ Tyto principy (vyjádřené tučným písmem) plně

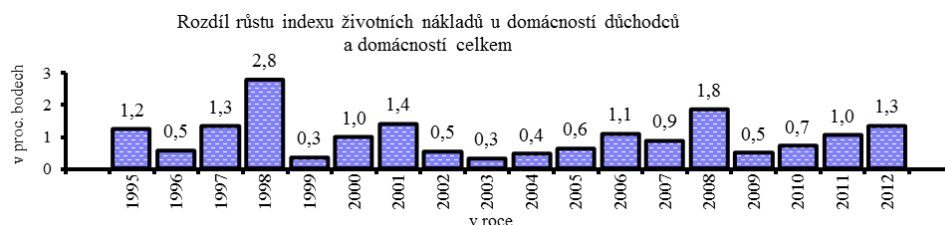
¹ Základní výměry vyplácených důchodů se při zvýšení důchodů v pravidelném termínu zvyšují tak, aby výše základní výměry důchodu činila 9 % průměrné mzdy. Zvýšení procentní výměry se stanoví tak, aby u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry důchodu a částky zvýšení procentní výměry důchodu v součtu odpovídal zvýšení průměrného starobního důchodu stanovenému ve výši součtu růstu cen a jedné třetiny růstu reálné mzdy.

odpovídají programovým cílům ČMKOS; měly by být i nadále uplatňovány ve valorizačním mechanismu.

Skutečnost, že platný systém zvyšování důchodů je „plně automatický“, navázaný na statisticky zjištěné údaje bez možnosti ovlivnit jej rozhodnutím vlády, sám o sobě na závadu být nemusí, pokud bude od počátku roku 2016 uplatněn předchozí (nerestriktivní) výpočet valorizace důchodů zajišťující naplnění uvedených sociálních cílů.

V rámci úspor realizovaných vládou Petra Nečase došlo k dočasnému zhoršení pravidel pro valorizaci důchodů zákonem č. 314/2012 Sb. - pro zvýšení vyplácených důchodů v období od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2015 se při stanovení růstu cen použije jen jedna třetina procentního přírůstku indexu spotřebitelských cen (!). To vede k postupnému poklesu reálné hodnoty důchodů (viz dále) a k diskusi, jak postupovat při valorizaci důchodů dále.

Je třeba vzít v úvahu, že **zvyšování cen zboží a služeb se ve vývoji životních nákladů domácností důchodců projevuje výrazněji, než u domácností celkem** (zahrnujících všechny sociální skupiny domácností), neboť cenové změny se projevují odlišným způsobem ve struktuře spotřeby domácností důchodců a domácností celkem:

Protože v minulosti byl pro zvyšování důchodů zohledňován růst životních nákladů domácností celkem a v letech 2013 – 2015 jen jeho jedna třetina, nestačilo zvyšování důchodů podle růstu cen domácností celkem důchodcům kompenzovat vliv růstu cen, takže reálná hodnota důchodů se u řady z nich snižovala.

Zohlednění jedné třetiny růstu reálných mezd, k němuž při zvyšování důchodů dochází, neeliminuje zejména v období nízkého nebo nulového růstu reálné mzdy vliv výraznějšího dopadu růstu cen na domácnosti důchodců – pokles reálné hodnoty důchodu u řady důchodců je zřejmý z následující tabulky vytvořené experty MPSV na **základě odhadovaného vývoje životních nákladů domácností důchodců** a při zachování současných pravidel pro zvyšování důchodů by se reálná hodnota důchodů do roku 2016 vyvíjela následovně:

rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
zvýšení důchodů	3,7	1,7	1,3	0,4	0,7	2,4
reálná hodnota (rok1989=100)	113,8	111,1	110,8	109,2	106,9	105,6

ČMKOS zaujímá ve vztahu k valorizaci důchodů následující postoj:

Protože příčinou snižování reálné hodnoty důchodů jsou existující pravidla pro zvyšování důchodů, která plně nezohledňují vliv růstu cenové hladiny na životní úroveň důchodců, která je možné změnit pouze zákonem, je třeba provést změnu zákonné úpravy tak, aby umožnila dosáhnout naplnění těchto cílů:

- mimořádným zvýšením důchodů nad rámec stanovených pravidel **eliminovat vliv nedostatečného zohlednění růstu cen při valorizacích důchodů za vlády Petra Nečase**

- (veřejný předvolební slib voličům),
- pro zvyšování důchodů do budoucna stanovit výši **zvýšení důchodů** nikoliv v závislosti na růstu indexu životních nákladů domácností celkem, ale **v závislosti na růstu indexu životních nákladů domácností důchodců**, a stanovit, v jakém rozsahu zohledňovat, popř. zda nezohledňovat také růst reálných mezd (reálný růst výše důchodů by měl kopírovat reálný růst výše mezd),
 - zvýšení důchodů podle takto stanovených zákonem stanovených pravidel pokládat za minimální výši zvýšení s tím, že vláda může takovéto zvýšení zvýšit.

Mimořádné zvýšení důchodů a úpravy pravidel pro zvyšování důchodů je třeba realizovat tak, aby se reálná hodnota důchodů² nadále již nesnižovala a aby tak vývoj životní úrovně důchodců nezaostával za vývojem životní úrovně ostatního obyvatelstva, vyžaduje ovšem nemalé finanční prostředky, které musí být rozpočtově kryty, pokud možno bez potřeby zvyšovat deficit státního rozpočtu (vyššími daňovými a pojistnými příjmy při výraznějším růstu ekonomiky).

Zvyšována by měla být jak základní výměra důchodu (vázaná na výši průměrné mzdy), tak procentní výměra důchodů, aby byla zachována míra sociální solidarity, tak míra zásluh vyjádřena důchodovou dávkovou formulí, a to jak v rámci téže generace, tak mezi jednotlivými generacemi důchodců.

Index spotřebitelských cen domácností důchodců lépe charakterizuje vliv cenového vývoje na životní úroveň důchodců - podle něho se také vypočítává reálná hodnota důchodů. Růst indexu spotřebitelských cen domácností důchodců je obvykle vyšší než růst indexu spotřebitelských cen za domácnosti celkem. Určení výše zvýšení v závislosti na růstu indexu spotřebitelských cen domácností důchodců zabrání snižování reálné hodnoty důchodů a povede k jejímu trvalému zachování. To je z pohledu programových cílů ČMKOS mimořádně důležité.

Zohlednění jedné třetiny růstu reálné mzdy při stanovení výše zvýšení sleduje záměr zohlednit při zvyšování důchodů alespoň částečně i růst životní úrovně pracujících, který vyplývá z růstu reálné mzdy a tak zvyšovat i životní úroveň důchodců. To lze zajistit i rozhodnutím vlády o vyšším než minimálním zvýšení důchodů. Proto lze o této otázce ještě vést diskusi.

Alternativně tedy je možné opustit myšlenku zohlednění jedné třetiny růstu reálné mzdy při stanovení výše zvýšení důchodů a místo toho zmocnit vládu ke stanovení vyššího zvýšení důchodu, než které vyplyne ze zjištěných statistických údajů a výpočtu výše zvýšení způsobem určeným v § 67 zákona. Toto zmocnění by bylo možné uplatnit v případě příznivého vývoje ekonomických možností státu a potřeby posílit životní úroveň důchodců.

Zmocnění pro vládu umožní zohlednit při zvyšování důchodů například krátkodobý výraznější výkyv ve vývoji ekonomických a sociálních podmínek ovlivňujících důchodový systém. Důsledky zvýšení výdajů na důchody v takovém případě budou záviset na rozhodnutí vlády, která bude muset při svém rozhodování zohlednit i ekonomické možnosti státního rozpočtu a jeho výhledu na budoucí roky.

² Protože právní předpisy upravující poskytování příplatků k důchodu (nařízení vlády č. 622/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 357/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů) stanoví, že tyto příplatky se zvyšují stejným způsobem a ve stejných termínech jako důchody, s nimiž jsou vypláceny, je třeba současně se zvýšením důchodů zvýšit i tyto příplatky.

Navýšení ze zákona vyplývajícího zvýšení na základě rozhodnutí vlády je potřebné uskutečnit v souladu s ostatními zásadními pravidly zvyšování důchodů, tj. směřovat je pouze do zvýšení procentní výměry důchodu (výše základní výměry důchodů je stanovena podle výše průměrné mzdy).

respondent 21: Zajistit, aby důchod neklesal. Úprava výše důchodů, ovlivňuje životní úroveň důchodců, chrání před rizikem chudoby, je třeba zajistit úměrnou a důstojnou výši důchodu po celou dobu stáří, tj. reagovat na inflaci a nárůst reálných mezd.

respondent 22: Zachování relace životního standardu důchodců vůči životnímu standardu produktivní populace.

respondent 23: Minimálně stabilizovat reálnou hodnotu starobních důchodů, resp. eliminovat jejich pokles. V souvislosti se stárnutím populace bude valorizaci připadat významná role při utváření konečné spotřeby obyvatelstva. Měla by tedy být závislá na růstu mezd a platů. Prodlužování průměrného věku zvýší potřebu komerčně hrazených služeb pro seniory.

respondent 24: Valorizační mechanismus musí zajistit reálnou hodnotu důchodu, tedy úměrnou a důstojnou výši důchodu po celou dobu výplaty včetně ochrany před chudobou. Současný penzijní systém vede ke snižování kupní síly důchodců a zaostávání důchodů za mzdami a platy v ČR.

respondent 25: Valorizace musí zajistit, aby důchodcům pokryla zvýšené životní náklady a dále zabránit propadu ve společnosti, která se dále rozvíjí. Je třeba si také uvědomit, že statistický růst průměrných důchodů neodpovídá růstu příjmů důchodců, kteří již starobní důchod pobírají

respondent 26: Kompenzovat vliv inflace, zohlednit růst mezd a minimalizovat rozdíl mezi důchody lidí různých generací, jejichž ekonomická aktivita byla srovnatelná.

12) Jaký způsob valorizace procentní výměry považujete za správný - podle vývoje mezd, podle vývoje spotřebitelských cen, kombinací obou, jiný způsob?

respondent 1: Kombinace = spravedlivější.

respondent 2: kombinací spotřebitelských cen i vývoje mezd

respondent 3: Při akceptování bodu 03. Současné podmínky valorizace.

respondent 4: Kombinace obojího, ale proč to vidíte tak složitě?

respondent 5: Podle spotřebitelských cen

respondent 6: Stávající.

respondent 7: Kombinace vývoje mezd a spotřebitelských cen. Protože vše je v pohybu a nelze se řídit jen jednou složkou.

respondent 8: Dle výše uvedeného.

respondent 9: Obecně valorizace by měla kombinovat růst spotřebitelských cen a reálných mezd.

respondent 10: Kombinovaně.

respondent 11: Podle vývoje spotřebitelských cen.

respondent 12: Pouze podle cen.

respondent 13: Kombinací obou. Protože vyváženým způsobem zajistí právě uchování reálné výše vyměřených důchodů a uchování zaslouženého podílu na vytvořeném bohatství společnosti

respondent 14: Kombinací obou. Viz odpověď na otázku O11.

respondent 15: Procentní část bych nevalorizovala, místo toho bych zavedla přeposlání části odvodů dětí přímo starým rodičům a toto procento bych navyšovala tak, jak to státní kasa unese.

respondent 16: Výhradně podle vývoje mezd. Bez kombinace. Takový způsob v sobě přirozeně obsahuje i částečnou reakci na inflaci (vývoj spotřebitelských cen), ale zohledňuje i obecný růst či klesání životní úrovně společnosti, kupní síly obyvatelstva. Zaručuje, že se ani v případě dlouhodobého pobírání důchodu nerozevrou v kupní síle nůžky mezi důchodcem a zaměstnancem.

respondent 17: Kombinací obou, aby životní úroveň důchodců kopírovala životní úroveň lidí s minimální mzdou. V případě, že budoucí důchodci chtějí mít životní úroveň vyšší, měli by si naspořit v době produktivního věku.

respondent 18: Viz shora.

respondent 19: Základ podle spotřebního koše. Protože chrání před chudobou. Procentní podle vývoje mezd. Protože je odvozena od výše mezd.

respondent 20: Viz ad 11

respondent 21: Výhradně podle vývoje mezd. Bez kombinace. Procentní výměru pravidelně navyšovat o nárůst reálných mezd. Tím zajistit vyvážený rozdíl mezi příjmem důchodce a zaměstnance.

respondent 22: Valorizace procentní výměry by měla být taková, aby růst reálného důchodu rostl stejným tempem jako reálná mzda, tedy i s přihlédnutím ke specifickému nákupnímu/spotřebnímu koši lidí v důchodovém věku. To může mít samozřejmě za následek, že by procentní růst procentní výměry nebyl totožný s procentem růstu nominálních mezd.

respondent 23: Valorizace podle růstu průměrného výdělku zbrzdí otevírání nůžek mezi výdělkem a starobním důchodem. Mezi pohybem výdělků a spotřebitelských cen existuje úzká souvislost. V případě valorizace podle inflace přejít na index životních nákladů domácností důchodců. Vývoj spotřebitelských cen v národní ekonomice neodráží specifika života seniora.

respondent 24: Valorizace musí chránit důchodce před chudobou, proto by důchody měly pravidelně růst nikoli o klasickou inflaci, ale v závislosti na růstu indexu životních nákladů

domácností důchodců, protože spotřební koš pro domácnosti celkem má podstatně více položek, které se důchodců již netýkají.

respondent 25: Považuji za správné reagovat na růst indexu spotřebitelských cen domácností důchodců i na růst mezd. Kromě toho je třeba si uvědomit, že valorizace je uplatňována až od roku následujícího. Pozn.: Nedokonalost valorizace lze dokumentovat na následujícím příkladu. V létě 2011 byla na základě meziroční inflace stanovena valorizace 1,6%, inflace na konci roku byla zjištěna 1,9%, ale meziroční růst indexu spotř. cen domácností důchodců byl zjištěn 3%. Valorizace k 1. 1. 2012 byla 1,6% a tedy nemohla vyrovnat 3% růst životních nákladů a to ještě s ročním posunem.

respondent 26: Podle vývoje mezd stejně jako se indexují mzdy při výpočtu vyměřovacího základu.

13) Mají být pro účely valorizací relevantní i současné příjmové poměry poživatelů důchodu, např. jejich ohrožení chudobou?

respondent 1: Zejména bych upřednostnil důchodce s nízkými důchody.

respondent 2: důchody by neměly být pod hranicí chudoby

respondent 3: -

respondent 4: Ano, co je vidět, to je vidět, i za socialismu začali důchodci v Praze v jedné etapě vybírat popelnice a jak rychle to vládnoucí věrchuška změnila!

respondent 5: Nevím, myslím si, že se má přidat všem stejně

respondent 6: Rozhodně.

respondent 7: ANO, pokud systém nebude fungovat na ohrožení chudobou, tak tu prostě chudí budou.

respondent 8: Ano, především se zaměřit na osoby ohrožené chudobou, ovšem s důslednou a hloubkovou kontrolou skutečné hodnoty majetku.

respondent 9: To je mnohem širší otázka, protože odpovědi se odvíjí od toho, zda existují jiné finanční či jiné nástroje na prevenci chudoby.

respondent 10: Problém ohrožení chudobou by vyřešil zmíněný minimální důchod.

respondent 11: Ne, k tomu by měl sloužit výpočet základní složky.

respondent 12: Ne, k tomu jsou jiné sociální dávky, pokud ovšem budou dostatečně nastaveny.

respondent 13: Ne. Konkrétní individuální ohrožení chudobou mají řešit příslušné nepojistné dávky. Zároveň by měly důchody zajistit ve své minimální výši alespoň 100 % až 150 % životního minima.

respondent 14: Ne. Tuto funkci by měl v budoucnu plnit minimální důchod. Než bude zaveden, poslouží k tomu nepojistné sociální dávky.

respondent 15: Ne, starat se o rodiče-seniorymají vlastní děti

respondent 16: Ne, protože by takový prvek znamenal nepřiměřenou preferenci solidarity před zásluhovostí. Bylo by to hrubě nespravedlivé, vytvářelo by to negativní motivaci.

respondent 17: nevím

respondent 18: Viz shora.

respondent 19: Ano, vizte výše.

respondent 20: Viz ad 11

respondent 21: Za předpokladu, že jde o případ pracujícího důchodce, tak ne, současné příjmové poměry poživatelů důchodů nevalorizovat. Příjmy dosahují vedle výplaty důchodu

respondent 22: Asi nikoliv. Vyplácený důchod by měl minimálně dosahovat částky životního minima. Jestliže si někdo vysloužil důchod, který mu propůjčuje životní standard, který jej ohrožuje chudobou, měl by žádat na příslušném úřadu adekvátní sociální dávky, například příspěvek na bydlení atp.

respondent 23: Kritickou příjmovou situaci by v procesu valorizace měl řešit minimální důchod, který by se měl pohybovat na úrovni, která pokrývá životní minimum a náklady na bydlení (v současnosti zhruba 40 % průměrné mzdy).

respondent 24: Ano.

respondent 25: Ano. Považuji za samozřejmé, že by se důchodci po třeba 40 a více letech práce neměli propadat do chudoby.

respondent 26: Ne, to by měly zohledňovat jiné dávky.

14) Má být pro účely stanovení celkových nároků valorizace relevantní vztah mezi výší důchodů a výší příjmů ekonomicky aktivní populace (tzv. náhradový poměr) nebo jiný stabilně definovaný parametr?

respondent 1: Ano, v každém případě = spravedlivé a motivující šetřit si k penzi.

respondent 2: neumím posoudit

respondent 3: -

respondent 4: Složitě, zbytečně!

respondent 5: Nevím

respondent 6: Nevím

respondent 7: ANO

respondent 8: Dle výše uvedeného.

respondent 9: Příliš parciální otázka, kterou nemá smysl odpovídat bez reflexe dalších aspektů důchodového systému.

respondent 10: Ano.

respondent 11: Ne, není důvod.

respondent 12: Ne, v podstatě není důvod, aby aktivní generace přispívala neaktivní více, než je kompenzace inflace.

respondent 13: Ano. Vztah mezi výší důchodů a výší příjmů ekonomicky aktivní populace má být relevantní z důvodů uchování zaslouženého podílu na vytvořeném bohatství společnosti a udržení odpovídající životní úrovně důchodců.

respondent 14: Ano. Viz odpověď na otázku O6.

respondent 15: Ne. Jestliže ekonomicky aktivní syn bude (z přeposlaného procenta) žít svého otce – bude toto procento relevantní k synovu příjmu.

respondent 16: V podstatě ano. Jednou (poprvé) vyměřený důchod by měl být valorizován v závislosti na vývoj i průměrné mzdy. Důvody byly již uvedeny výše.

respondent 17: Ano, aby důchodci neupadali do chudoby

respondent 18: Ano.

respondent 19: Ano. Důchody nesmí spadnout pod určenou úroveň.

respondent 20: Viz ad 11

respondent 21: Ano, viz odpověď k otázce č. 12, vyměřený důchod by měl být valorizován v závislosti na vývoji průměrné mzdy. Důvody byly již uvedeny výše.

respondent 22: Ano, bylo by to tak správné. Konkrétně by měl být zafixován poměr mediánového reálného důchodu ku mediánové reálné mzdě. To je avšak nereálný požadavek neboť stávající PAYG nemá možnost toto ufinancovat při stávajícím a předpokládaném demografickém vývoji.

respondent 23: Náhradový poměr, zachová relaci důchodů a výdělků. V procesu stárnutí populace zajistí stabilitu koupěschopné poptávky v národní ekonomice. Při růstu reálných výdělků se bude snižovat administrativní a finanční náročnost mizejících sociálních dávek seniorům.

respondent 24: Ano.

respondent 25: Ano. Je ovšem třeba uvádět, zda pracujeme s průměrnými hodnotami (platy, důchody), nebo s mediánem pro případné porovnávání.

respondent 26: Valorizace by měla co nejvíce odrážet růst mezd, aby se nezvyšovaly rozdíly mezi důchody různých generací.

15) Mají být valorizace pevně stanoveným zákonným postupem, nebo má mít vláda možnost jejich podobu výrazněji ovlivňovat?

respondent 1: Raději pevně a nevratně stanoveno zákonem = jistota!!!

respondent 2: valorizace by měly být stanoveny zákonným postupem

respondent 3: Při akceptování bodu 03. po dobu 10. let pevně stanoveným zákonným postupem.

respondent 4: Pevně stanovit, aby každý nově příchozí Kalousek ke kormidlu s tím nemohl beztrestně lomit!

respondent 5: Nevím

respondent 6: **Vláda.**

respondent 7: Systém musí být pevně stanoven zákonem, aby si každá nová vláda nemohla říci, že důchodci, ji nezajímají a tak jim taky nic nedá. Jednorázový plošný příspěvek od vlády být může, ale krácení ne.

respondent 8: **Vláda je povinna toto ovlivňovat**, od tohoto zde je a nemůže se neustále vymlouvat na nějaké problémy, či řešit svoje vlastní soukromé záležitosti, jako toto bylo obvyklé u veškerých vlád předchozích.

respondent 9: **Poloautomatismus** je zřejmě nejvhodnější: Jasně definovaný vývoj spustí povinnost vlády věc posoudit a rozhodnout, a pokud tak neudělá, nastal by automatismem nastavená krok.

respondent 10: **Obojí.** Měl by být nastavený automatický mechanismus valorizace, ale zároveň by vláda měla mít možnost jej korigovat s ohledem na nově vzniklé skutečnosti.

respondent 11: Vláda by měla možnost jejich podobu ovlivňovat podle vývoje ekonomické situace státu.

respondent 12: Nemusí, pokud bude valorizační mechanismus funkční.

respondent 13: Mají být pevně stanoveným zákonným postupem. Možnost ovlivnění by měla být minimální, aby nebyla vláda sváděna k populismu na jednu či druhou stranu (neúměrně přidávat nebo naopak škrtnat) ve prospěch svých voličských skupin.

respondent 14: Postup stanovující minimální valorizaci by měl regulovat zákon; vláda by nicméně měla nad rámec takto stanoveného zákonného minima právo rozhodovat ad hoc podle vývoje hospodářské a sociální situace.

respondent 15: Ne! možná bude válka kvůli migrantům, nestačíme to vše propočítat a vykalkulovat, vláda musí mít volnou ruku.

respondent 16: Ano, jednoznačně ano, mělo by to být zakotveno v zákoně, nemělo by se to měnit, typicky mandatorní povaha veřejného výdaje.

respondent 17: **Vláda může podobu měnit dle vývoje ekonomiky**

respondent 18: Valorizace mají být pevně stanoveným zákonným postupem, aby další politická reprezentace byla nucena tímto se řídit.

respondent 19: Zákonným postupem zaručit minimum. Vláda může navýšit.

respondent 20: Viz ad 11

respondent 21: Ano, stanovit zákonem, s možností vymezených podmínek, kdy do toho vláda může vstoupit z důvodu ekonomické stability.

respondent 22: Mělo by se jednat o pevně stanovený postup, který by zabraňoval potencionální kreativitě politické exekutivy A necht' pevně stanovený postup může být ovlivněn pouze parlamentní většinou.

respondent 23: Valorizace stanovená zákonným postupem. V opačném případě vláda zneužije finanční prostředky na úhradu problémů z chybné hospodářské politiky.

respondent 24: Valorizace pevně stanoveným zákonným postupem.

respondent 25: Vláda má mít možnost ovlivňovat výši valorizace, zejména směrem nahoru, např. u starodůchodců.

respondent 26: Měly by být dány zákonem podobně jako výpočet výše důchodu, aby se nezvyšoval rozdíl mezi staro- a novodůchodci.

16) Jaká podoba valorizace by podle Vás byla spravedlivá/nejlepší?

respondent 1: Více valorizovat nyní nižší důchody, v budoucnu nejspíš stejným metrem.

respondent 2: neumím posoudit

respondent 3: Diskuze by byla vhodná po naplnění bodu 03.

respondent 4: Která bude sledovat průměrnou mzdu v rozmezí 65-70% této, neboť to je obrazem životních nákladů všech obyvatel!

respondent 5: Všem stejná částka bez ohledu na výši již stanoveného důchodu. Přece důchodce už nepracuje, tak potom nechápu, proč má být ten s vyšším důchodem neustále zvýhodňován.

respondent 6: Současná valorizace je ucházející.

respondent 7: Dle inflace spotřebního koše důchodců.

respondent 8: Dle výše uvedeného.

respondent 9: Příliš obecná a parciální otázka. Není jasné, co je míněno spravedlností a o je míněno termínem "nejlepší". Nejlepším pro koho? Pro současné či budoucí generace důchodců? Pro veřejné finance?

respondent 10: Pevná část důchodu navázána na vývoj životního minima a valorizace procentní části podle růstu cen a mezd, při zmírnění redukčních hranic.

respondent 11: V zásadě by měla zohledňovat pracovní postavení žen a výchovu dětí. Nespravedlivé je, když rozvedená žena nechá vystudovat svoje děti za svůj nižší příjem, než mají muži, a pak má ještě nízký důchod. A nakonec vdovský důchod po otci děti bere jiná žena a je jí ještě valorizován.

respondent 12: Viz výše.

respondent 13: Při valorizaci musí zůstat spravedlivě zachován poměr mezi solidární (základní) a zásluhovou (procentní) částí důchodové dávky.

respondent 14: 1) Základní výměra důchodu rovná minimálnímu důchodu. 2) Procentní výměra důchodu závislá na výši příspěvků do důchodového systému s mírně klesající ekvivalencí. Jako příspěvek započítávat i péči o děti. 3) Valorizace již přiznaných důchodů podle vývoje cen spotřebního koše důchodců a fixně stanoveného podílu na růstu reálných mezd v národním hospodářství. Viz odpověď na otázku O11 a volný komentář níže.

respondent 15: Státní důchod (základní výměra) jen na to, aby důchodce přežil, i když těžce a v azylovém domě, hlavní část důchodu by měla být ta přeposlaná procenta od vlastních pracujících dětí.

respondent 16: Valorizace přivázaná na výši průměrné mzdy. Každoroční. Zákonná. Ke stejnému datu každý rok. Systémová a systematická, stabilní. Jestliže v uplynulém roce vzrostla průměrná mzdy o x %, pak by všechny vyměřené důchody měly vzrůst rovněž o x %. Jednoduché, srozumitelné. Důvody byly uvedeny výše.

respondent 17: Valorizace s ohledem na počet vychovaných dětí. Péče o děti zásadním způsobem ovlivní pracovní možnosti rodiče (hlavně žen)

respondent 18: Aby valorizace penzí byla navyšována stejnou částkou všem důchodcům.

respondent 19: -

respondent 20: Viz ad 11

respondent 21: Každoročně posuzovat podmínky pro valorizaci a příp. navyšovat plošně základní výměru o inflaci a současně procentní výměru navyšovat procentuálně o nárůst reálných mezd. Ponechat možnost jednorázové plošné valorizace v případě mimořádných situací (např. prudký vzestup energie...).

respondent 22: Bylo zodpovězeno výše.

respondent 23: Valorizace prostřednictvím absolutně stejné částky v souladu se sociální funkcí starobního důchodu je spravedlivější. Uvedený postup však potlačuje zásluhovost ve vztahu k předchozímu odvodu pojistného a hrozí nebezpečí kritiky ze strany příjemců nadprůměrných důchodů.

respondent 24: Automatická valorizace by měla být ve vazbě na průměrnou mzdu a inflaci v ČR.

respondent 25: Za spravedlivější považuji valorizaci odvodit od indexu spotř. cen domácností důchodců (nikoliv od obecné inflace, tedy od úplného indexu spotřebitelských cen) a od růstu průměrných mezd. Valorizace by se měla skládat ze dvou složek – predikce růstu životních nákladů důchodců pro nadcházející rok + dorovnání za minulý rok. Tím by byly kompenzovány (alespoň částečně) zvýšené náklady v průběhu roku.

respondent 26: Co nejvíce zohledňující vývoj mezd,

17) Volné komentáře

respondent 1: Stále mi připadá pro generaci současných padesátníků a výše odklepnutých pojištěných 35 let na nárok důchodu po roce 2018 jako nedomyšlené a špatné. Na to jsem upozorňoval ve zveřejněném článku... K tomu přidávám a žádám o přezkum či nápravu, aby lidem s ID 1. a 2. stupně, současným 50+, byl umožněn zápočet pojištěných let na ÚP bez podpory alespoň ze 40 %. Těmto invalidním důchodcům ještě před několika lety stačilo mít (ale i ostatním) pojištěných 25 let! Co teď, když je jim 55 let a nemohou už najít práci nebo kvůli zdraví už nemohou pracovat? (V podstatě ale budou mít takový problém i mladí invalidé...) Bylo by to tak hrozné, nějaké roky jim započítat!? Vždyť ani pro všechny nemůže být přeci práce!?

respondent 2: -

respondent 3: Posílit příjmy soc. pojištění, odbourat úlevy v soc. pojištění přijaté v rámci tak zvaného Topolánkova a Janotova balíčku. Hradit provozní náklady ČSSZ ne procentem vybraného soc. pojištění ale kapitoly rozpočtu MPSV. Nezavádět snížení plateb soc.poj. V podpoře rodin s dětmi se vrátit k dětským přídávkům v rámci státní soc. podpory ve vazbě na pracovní poměr nebo výdělečnou činnost potvrzenou finančním úřadem.

respondent 4: Některé otázky dokumentují, že to pojmáte moc složitě, až byrokraticky, nejspíše jste obtíženi stávající zaneseninou všech možných předchozích právnických "tvůrců"! Ovšem jedno je jasně jisté: důchod pod hranici 11.500 Kč je likvidační, na to nemusí být žádné složité propočty. Je fakt, že tolik si těžko vydělá kvalifikovaná dělnice samoživitelka u Teplého v Madetě, však také se jděte podívat na její zoufalou životní situaci!

respondent 5: Nechápu, proč vdovy a vdovci berou po zemřelém část důchodu. Je to přece nelogické. Vždyť manželé si ušetřili více než jednotlivci, měli slevy na daních atd. a ještě potom dostávají pozůstalostní penzi, nechápu.... Také výsluhové penze nechápu. Je to značně nespravedlivé k ostatním důchodcům. Každá práce je platná a důchodci by měli dožít důstojně a ne v bídě jako doposud. Nemyslím tím všechny, ale rozvedené, svobodné a poškozené výpočtem důchodu. Já pečovala o nemohoucí matku 4 roky a důchod se mi nepřepočítal, kdyby 5 let, tak ano. Jen léta mi byla započtena, ale výdělek 0!!!! Mne to poškodilo.

respondent 6: Za nejakutnější považuji důchody pod 9500 Kč, pro samostatně žijící důchodce.

respondent 7: -

respondent 8: Jsem přesvědčen, že na Vámi kladené otázky jsem se jednoznačně vyjádřil. Pouze bych rád se vyjádřil ke skutečnosti, že mladí lidé, jenž byli a neustále jsou státem dotováni (vzdělávání), buď nenastoupí do zaměstnání a pokud po studiích k tomuto dojde, chovají se ke starším lidem velmi nedůstojně a značně nadřazeně (toto vím od mnoha známých a je nutné s tímto taktéž něco provést), nebo v horším případě, nepracují vůbec. Taktéž by si měla naše vláda uvědomit, že není možné zaměstnávat lidi na dobu určitou po dobu 3 let, kdy před uplynutím tohoto termínu, staršího zaměstnance v předdůchodovém věku, bezdůvodně propustí (vyhodí), bez nároku na odstupné !!!

respondent 9: Potenciální dopady (makro a mikro; tj. na jednotlivce a rozpočty) zrušení či změny tohoto parametru nejsou v Zelené knize kvantitativně popsány ani k dané věci neexistuje další analytických kvantifikovaný podklad, kde by se to dalo vyčíst. Bez těchto informací budou odpovědi vyjadřovat především osobní pocity. Navíc jsem přesvědčen, že je

zásadně chybné takto z diskuse o úpravách až reformách důchodového systému vytrhávat a řešit jednu jedinou skupinu parciálních parametrů, bez ohledu na parametry další. V podstatě je to přístup podobný "salámové metodě", což je v daném případě metoda velmi nevhodná k hledání řešení. Výsledek konzultace těžko může přinést zásadnější užitečná zjištění. Na další otázky tedy již neodpovídám, protože to neshledávám jako smysluplné.

respondent 10: Upustila bych od úvah navázat zásluhy za péči o děti na důchodový systém. Podpora rodin s dětmi by se měla odehrávat v období, kdy je to potřeba, tedy motivačně před založením rodiny a hlavně během péče o nejmenší děti. Následně je třeba pomáhat rodičům vrátit se po rodičovské na trh práce a posílit infrastrukturu jeslí a školek. Životní situaci rodičů i důchodců by výrazně zlepšil větší počet částečných úvazků. Důchodci v ČR odchází do důchodu často dříve, než by mohli (z plného úvazku přejdou rovnou do důchodu), lepší by byl plynulejší přechod přes částečný úvazek. Je třeba motivovat seniory k práci na částečný úvazek a zaměstnance k vytváření takovýchto úvazků. Do náhradních dob bych přidala studium na doktorandském stupni, protože jde o malou a značně znevýhodněnou skupinu, která je pro budoucnost přínosem. Na závěr si dovolím obecnou úvahu. Je smutné, že zásluhovost je v kontextu důchodových systémů redukována na peníze. Někteří lidé dobrovolně celý život pomáhají druhým a snaží se dělat něco smysluplného například v podfinancovaném neziskovém sektoru, ale z hlediska systému mají malé zásluhy, protože málo odvedli (často jde o skutečné hrdiny, kteří například opustí práci a jedou do zemí třetího světa dobrovolně pomáhat). Zatímco nemálo významná skupina lidí (často se vyskytují ve finančnictví) profituje z neštěstí druhých, ale díky stabilním příjmům a odvodům jsou to ti "zasloužilí". Bohužel tuto rovinnou spravedlnosti důchodový systém zohlednit nemůže, protože funguje jen na principu finančních zásluh. Tím neříkám, že je třeba nadále zachovávat rovnostářský důchodový systém. Pokud přistoupíme na logiku finančních zásluh, byla bych pro základní flat-rate minimální solidaritu pro všechny a následnou ekvivalenci odrážející předchozí výdělky. Pokud někdo celý život myslel hlavně na svůj materiální blahobyt a odváděl státu významné odvody, ať si vyšší důchod klidně užije. Nefinanční rovinnou spravedlnosti ať soudí někdo jiný, přesto bychom ji však měli mít na zřeteli, když mluvíme o lidech, kteří nesplňují podmínky pro pobírání důchodu. Nemusí jít vždy jen o "flákače". Bez ohledu na zásluhy, ať už finanční či morální, je třeba všem seniorům zajistit minimální standard.

respondent 11: Základní výměra by měla garantovat právo na to, aby senior nesklouzl do chudoby. Léta, která odpracoval, by mu měla zajistit důstojný život ve stáří. A pak, byl-li zvyklý díky svým příjmům na vyšší standard, pak by si mohl dovolit ze svého důchodu i nákladnou péči v některém z předražených seniorských domů.

respondent 12: Je zřejmé, že při současné situaci v ČR jsou penzisté sice citlivou sociální skupinou a významným elektorátem, ale daleko horší situaci mají běžní zaměstnanci s výdělkem kolem 10-12 tisíc Kč. Z tohoto hlediska je potřeba se v sociální politice zaměřit také na jiné problémy. Situace českých penzistů je spíše daná obecnou katastrofální situací sociálně-ekonomického rozvoje v ČR, kdy všichni vědí, že podle odborných přístupů se nikdo v praxi neřídí a dominuje princip "člověk člověku vlkem". Z tohoto hlediska lze sice konstruovat lepší penzijní systém, ale na reálnou životní úroveň to nebude mít významnější vliv, neboť již nejsou splněny základní podmínky pro fungování ekonomiky a společnosti jako takové (právní stát, rodinná politika apod.).

respondent 13: 1. Důchodový systém se musí stát srozumitelný tím, že zohlední zásluhy spojené s náklady na výchovu dětí, protože bez dětí nemůže tento systém fungovat. Ve skutečnosti se nejedná o pravý pojistný systém, kde všichni pojištěnci přispívají do celkového množství příjmů systému, ze kterého jsou jim v případě pojistné události vyplácena pojistná plnění. Jedná se naopak svou podstatou o mezigenerační transfer probíhající nejprve od rodičů k dětem a následně v obráceném směru od dospělých dětí ke stárnoucím rodičům – prostřednictvím důchodového systému. Bez zajištění první fáze transferu nemůže fungovat ani druhá fáze transferu. Pokud tuto svoji vnitřní logiku nebude systém v konstrukci odvodů a v konstrukci výpočtu důchodů odrážet – nemůže být pro své účastníky ani srozumitelný, ani nemůže v dlouhodobém horizontu udržitelně fungovat, a to přesto, že díky své efektivnosti založené na reálné ekonomice a rozsáhlým možnostem parametrizace je velice stabilní na mnoho let dopředu.

2. Další systémovou chybou současného důchodového systému ČR je jednostranná vazba pojistného na zdanění práce. Bez ohledu na to zda se jedná o část formálně odváděnou zaměstnancem, či zaměstnavatelem, vždy se v součtu jedná o částku, o kterou zaměstnanec dostane nižší mzdu, protože zaměstnavatel ji celou musí zahrnout do svých nákladů na zaměstnance. Tím zároveň dochází k výraznému zdanění příjmů z práce na rozdíl od výrazně nižšího zdanění příjmů z kapitálu. Z vysoké míry sociální soudržnosti, na jejímž udržení má výrazný podíl právě důchodový systém, má v nemalé míře užitek i kapitál, který díky tomu požívá výhod minimální úrovně rizik z případné možné sociální nestability společnosti. Měl by se proto spravedlivěji podílet i na financování nákladů tohoto systému.

respondent 14: V otázkách není zmíněna možnost (kterou doporučuji) počítat valorizaci již vyměřených důchodů nikoliv podle obecného vývoje cen, nýbrž podle vývoje cen spotřebního koše důchodců. Viz odpověď na otázku O16.

respondent 15: Vidím jako nezbytné přidat třetí část důchodu:

1. základní výměra - pro každého i toho, kdo moc nepracoval, aby přežil
2. procentní výměra - vzpomínka na práci, že člověk smysluplně žil a pracoval.
3. Přeposlaná procenta ze sociálního odvodu vlastních pracujících dětí – toto jsou jediné peníze, které v systému skutečně jsou (ty dvě horní tam nejsou -to je vzpomínka, že jsme kdysi pracovali)

Tuto část stále navyšovat, také pro to, aby ti mladí, kteří hodně vydělávají (sportovci - Kvitová, Berdych.....) , ti co pracují přes internet a pobývají v cizích zemích, kde jsou nižší náklady na živobytí, aby všichni tito platili odvody v ČESKU, nikoli v daňových rájích. Tato skupina lidí roste geometrickou řadou. Přestože by pro tyto pracující nebyl žádný problém živiti rodiče, tak se zbývající část pracujících populace stará a živí jejich staré rodiče.

respondent 16: Navrhuji vyloučit souběh zaměstnání a důchodu. Možnost přivydělat si při důchodu omezit na 60 tis. ročně hrubého.

Navrhuji nechat všem profesím, povoláním stejnou věkovou hranici odchodu do důchodu. Pokud to u některých profesí vyžaduje situace, mohla by pro ně být stanovena jiná věková hranice, zaměstnavatelé lidí v takových profesích by ale pak měli mít povinnost platit do systému důchodového pojištění větší sazby (nutno propočítávat tak, aby zvýšené náklady vyplývající z dřívějšího odchodu do důchodu u dané profese přibližně uhradili. Když některý

zaměstnavatel profituje z práce zaměstnance a toho vytěžuje natolik a tak náročným způsobem, že je poškozován zdravotní stav zaměstnance nebo je jeho organismus nadměrně opotřebováván (fyzicky nebo psychicky), měl by zvýšenými platbami logicky do systému právě tento zaměstnavatel kompenzovat z toho vyplývající vyšší náklady na důchod pro zaměstnance.

respondent 17: Navrhuji, aby při výpočtu důchodu byl zohledněn také počet vychovaných dětí a aby byl vyměřovací základ vypočítáván za dobu manželství sečtením vyměřovacích základů obou manželů – a to i zpětně po dobu manželství u rozvedených manželů. Popíši zde můj životní příběh: Vystudovala jsem střední školu, nastoupila do práce. Po dvou letech jsem se vdala a během 6 let se mi narodily 3 děti. Pracovní uplatnění bylo potom už dost problematické. Ač byl socialismus, těžko jsem sháněla práci. Jakmile jsem oznámila, že mám 3 děti, které mi po dobu nemoci nemá kdo hlídat, už se mi zaměstnavatel neozval. Manžel se odmítl podílet na péči o děti (vypravování do školky/školy, vyzvedávání dětí, doprovod na kroužky, domácí úkoly apod.) - raději si našel ještě jedno zaměstnání, aby nebyl vůbec doma, takže jsem v žádném případě nemohla do práce dojíždět a snažila jsem se najít práci na zkrácený úvazek. To se mi podařilo a pracovala jsem pouze na poloviční úvazek. Když se pak redukovala místa, byla jsem propuštěna a nějakou dobu byla v domácnosti. Poté jsem se rozhodla pracovat na živnostenský list. Po 18 letech manželství manžel odešel a s dětmi se vůbec nestýkal. Veškerá péče o ně byla pouze na mých bedrech. V dnešní době jsem již v důchodu a jeho výše je 5.176,-. Otec mých dětí věnoval čas, který jsem já věnovala dětem, výdělečné činnosti, takže si jednak po dobu manželství našetřil peníze a jednak bude mít minimálně jednou tak vysoký důchod jako já, která vlastně celý život obětovala dětem. Jelikož starší dcera zdědila povahu po svém otci, vychovávám jejího syna. Samozřejmě, že si musím ke svému důchodu přivydělávat, protože bych neměla ani na nájem.

respondent 18: Nemám jiné připomínky.

respondent 19: -

respondent 20: *Viz ad 11*

respondent 21: -

respondent 22: *(Pokud to považujete za potřebné, můžete po zodpovězení výše formulovaných otázek uvést také svůj volný komentář k důchodové problematice. Není podmínkou, aby se vázal na výše položené otázky).*

První pilíř charakteru PAYG zoufale potřebuje být reformován, neboť v situaci dlouhodobě deficitní porodnosti (pozolna vymíráme) budou chybět budoucí plátcí do systému a náhradový poměr bude naprosto neudržitelný.

Všichni moc dobře víme, že 1. pilíř je na makroúrovni solidaritou produktivní generace s poproduktivní generací. Existuje zde tedy jasná závislost, že důchodci jsou závislí na produktivní generaci. Nicméně na mikroúrovni, na úrovni rodiny, se nám veškerá závislost ztrácí a je irrelevantní jestli daný důchodce děti má či nemá, neboť mu důchod zaplatí děti jiných důchodců rodičů. A to aniž by onen bezdětný důchodce do těchto dětí adekvátně investoval ze svých příjmů během své produktivní etapy života, tedy, že by se podílel na finančním zaopatřování jejich běžných životních potřeb v době jejich předproduktivní etapy života.

Výsledkem je systém, který v rámci důchodového systému ekonomicky znevýhodňuje pracující rodiče a naopak přemiuje bezdětné a to díky tomu, že zcela ignoruje individuální investiční rovinu rodičovství. Respektive je zcela ignorován princip ekvivalence mezi tím, jak se kdo zasloužil o finanční zaopatřování budoucích plátců do systému a tím co ze systému sám v budoucnu obdrží.

Motivací proč mnozí spoluobčané raději volí život bez dětí, může být mnoho, včetně jedné nejvýraznější, tedy že jednájí jako homo economicus a maximalizují svůj vlastní ekonomický prospěch. Nicméně byl to až nástroj antikoncepce, který těmto lidem široce umožnil naplnění jejich motivace a tedy volby bezdětného života (případně jednodětného života) Vždyť před masivním rozšířením antikoncepce byla bezdětnost výjimečným jevem a tedy i existence černých pasažérů v důchodovém systému byla výjimečným jevem. Ačkoli je tedy tento nástroj plánovaného rodičovství velmi užitečný, má negativní vliv na demografický vývoj. Kdybychom tento nástroj neměli, stále bychom měli přirozenou reprodukci, rodilo by se nám více dětí, určitě by míra porodnosti dosahovala minimálně vyrovnané reprodukce a 1. pilíř by mohl zůstat nereformovaný.

Jaké reformní kroky 1. pilíř potřebuje:

1) diferenciací sazeb důchodového pojištění v závislosti na počtu závislých dětí - doufejme, že tento krok projde dalším legislativním procesem

2) výše vyplácené procentní výměry musí být dána nejen předchozími výdělků, ale rovněž v ní musí být promítnut počet zaopatřených/vychovaných dětí z vlastních výdělků; podmínkou je ten aspekt, že krácení důchodů budoucím bezdětným seniorům bude vykompenzováno jejich vlastními povinnými úsporami třeba v penzijním fondu; přičemž by si bezdětní pracující v produktivním věku měli z čeho spořit neboť kdyby děti neměli, tak je také nenechají umřít hladu.

Vždyť stávající systém nezohledňující počet zaopatřených dětí z vlastních výdělků ve výši budoucího vypláceného důchodu je bezbřehou solidaritou komunistického typu s bezdětnými důchodci.

Velmi dobrým materiálem je NÁVRH PENZIJNÍ REFORMY (verze se zohledněním výchovy dětí v průběžném systému) autorů: Pavel Rusý, Peter Zborník, Tomáš Fiala, kde je velice dobře definován princip jak do stávajícího zásluhového principu vložit ekvivalenci zohledňující vychované/zaopatřené děti z vlastních výdělků.

Účelem navrhovaných reformních kroků je nastavit spravedlivější principy zásluhovosti tedy snížit/odstranit ekonomické znevýhodnění rodičů a tedy i demotivační faktory k početí především třetích dětí Tedy lze očekávat zvýšení porodnosti, ale jako vedlejší důsledek vyšší míry spravedlnosti v systému. Vyšší porodnost není primárním cílem. Primárním cílem je vyšší míra spravedlnosti v systému.

Ještě pár tezí závěrem:

„Děti v produktivním věku jsou plátcí pojistného (důchodového pojištění) a jejich vlastní rodiče v důchodovém věku jsou příjemci pojistného plnění (důchodových dávek).“

„V 1. pilíři se pojišťují děti v produktivním věku u pojišťovny jménem stát, aby dokázali svým rodičům v důchodu zajistit důstojné stáří a nezruinovala je přímá vyživovací povinnost.“

respondent 23: Za současných podmínek, kdy je důchodové pojištění součástí státního rozpočtu a je jím dotováno, je otázkou, zda je starobní důchod pojistnou nebo spíše sociální dávkou.

Jedním z kritických míst důchodového zabezpečení je postavení OSVČ (zhruba 20 % plátců pojistného). Zhruba 80 % sebezaměstnaných využívá důchodového a minimální vyměřovací základ na sociální pojištění, který nedosahuje ani 3/4 minimální mzdy. Podle údajů ČSÚ ze šetření SILK však zhruba 70 % OSVČ uspokojuje potřeby svých domácností bez výrazných omezení a bez finančních problémů (ke stejným výsledkům dospěla i šetření VÚPSV). Nízké pojistné odsuzuje osoby dlouhodobě samostatně výdělečně činné (déle než 15 let) po odchodu do důchodu k chudobě a závislosti na nepojistných sociálních dávkách. Ve své naléhavosti problém vyvstane v intervalu 10 – 15 let. Zvýšením minimálního vyměřovacího základu na sociální pojištění OSVČ na úroveň průměrného výdělku (samostatná výdělečná činnost s nižší podnikatelskou mzdou je neefektivní) zvýší inkaso důchodového pojištění o více než 30 mld. Kč/rok a zajistí důstojný důchod sebezaměstnaných.

respondent 24: -

respondent 25: Bohužel mediální působení často přispívá neúplnými informacemi k bariéře mezi seniorskou generací a většinovou společností. Např. nebyla snaha vysvětlit „zlom“ na důchodovém účtu v roce 2008/2009, kdy se z přebytku stal deficit. Spojovat růst státního dluhu s důchodovým systémem rovněž není korektní, protože státní dluh rostl i v době, kdy byl důchodový účet v přebytku. Atd.

respondent 26: Bylo by dobré umožnit lidem platbu pojistného navíc se zárukou odpovídajícího dodatečného důchodu na základě pojistných principů (3. pilíř v rámci 1. pilíře, garantovaný státem, vybrané pojistné by bylo evidováno odděleně, nebylo součástí státního rozpočtu, ale stát by jím mohl disponovat za předpokladu garance jeho budoucí výplaty)